

Rien van Gendt

De paradox van duurzaam beleggen en de defensie-industrie

Door: Rien van Gendt

02-09-2025

Duurzaamheid *Opinie*

Duurzaam beleggen is voor veel fondsen zowel een overtuiging als een essentieel onderdeel van hun morele kompas. Voor veel organisaties vormt het een natuurlijke afspiegeling van hun waarden, waarbij een diepe intrinsieke motivatie de basis vormt voor het streven naar een betere toekomst. Duurzaamheid is dan ook niet slechts een modeverschijnsel voor veel fondsen, maar een fundamentele overtuiging die hen drijft.

In mijn boek 'Filantropie terug naar de Tekentafel' (<https://www.walburgpers.nl/nl/book/9789462498624/filantropie-terug-naar-de-tekentafel>) heb ik uitgelegd dat filantropie en duurzaamheid sterke, natuurlijke partners zijn die een gedeeld doel hebben: het algemeen belang bevorderen. Beide hebben dezelfde lange-termijnvisie en gedragen zich als norm voor het maatschappelijke welzijn.

Gezien het feit dat duurzaam beleggen inmiddels het nieuwe normaal is voor veel fondsen, is het belangrijk dat zij hun beleggingsbeleid kritisch blijven heroverwegen. Dit geldt zowel voor de mandaten die zij uitgeven als voor het advies dat zij van vermogensbeheerders ontvangen. Er zijn twee belangrijke punten die hierbij centraal staan. Ten eerste: weten fondsen waar zij in beleggen op het gebied van duurzaamheid? Ten tweede: hoe gaan zij om met de dynamiek die de interpretatie van duurzaamheid met zich meebrengt?

Transparantie

Fondsen mogen van hun vermogensbeheerders verwachten dat zij volledig inzicht hebben in de duurzaamheid van de beleggingen die zij doen. Dit betekent niet alleen dat men moet weten in welke bedrijven wordt geïnvesteerd, maar ook dat men kan uitleggen waarom een bepaald bedrijf wordt gekozen. Transparantie is hierin essentieel. Te vaak zie ik dat fondsen, bijvoorbeeld via *ESG-trackers*, beleggen in bedrijven waarvan ze de werkelijke duurzaamheid niet begrijpen.

In 2021 schreef ik een artikel (<https://www.rienvangendt.com/bigtech-bedrijven-de-nieuwe-vervuilers/>) waarin ik de rol van Big Tech in duurzaam beleggen besprak. Mijn conclusie toen was dat bedrijven als Tesla en Meta een steeds belangrijkere rol spelen binnen veel duurzame portefeuilles, ondanks dat ze een negatieve impact hebben op het publieke debat en de kwaliteit van de informatievoorziening. Dit maakte hen in mijn ogen de ‘nieuwe vervuilers’.

Uiteraard is het belangrijk te benadrukken dat grote techbedrijven in het algemeen niet altijd negatieve effecten hebben. Zij zijn bijvoorbeeld grote investeerders in duurzame energie en spelen een cruciale rol in het elektrificeren van de economie, het verduurzamen van gebouwen en het verbeteren van de gezondheidszorg. Ze leveren aanzienlijke bijdragen aan de mondiale verschuiving naar een duurzamere toekomst. De vraag is dus niet of techbedrijven in de portefeuilles van duurzame fondsen passen, maar hoe we deze bedrijven eerlijk beoordelen op hun maatschappelijke rol en impact.

Definities

Het tweede punt betreft de dynamiek van duurzaamheid: de interpretatie van wat duurzaam is, verandert constant. Veel fondsen hanteren nog steeds een statische benadering van duurzaamheid, waarbij bijvoorbeeld fossiele brandstoffen of wapens systematisch worden uitgesloten. Terwijl fondsen bepaalde thema's zoals alternatieve energie of regeneratieve geneeskunde positief insluiten, ontstaat er het gevaar dat deze keuzes verouderen als de omgeving verandert. Duurzaamheidscriteria kunnen niet statisch blijven, zeker niet in een wereld die zo snel evolueert. De vraag is dan ook: kunnen fondsen hun beleggingsbeleid heroverwegen wanneer de realiteit verandert, zonder constant in te spelen op incidenten.

Er is inderdaad een risico dat de interpretatie van duurzaamheid voortdurend wordt aangepast aan de waan van de dag. Voor fondsen is het van cruciaal belang dat zij incidenten weten te onderscheiden van nieuwe trends. Fondsen moeten de mentale flexibiliteit hebben om hun beleid periodiek te herzien, als nieuwe trends zich aandienen. Duurzaamheidsbeleid moet dus wel consistent blijven met de ethische kern, maar moet tegelijkertijd kunnen inspelen op de veranderende maatschappelijke en geopolitieke context.

Defensie-industrie

Op dit moment is er een sterke reden voor fondsen om de defensie-industrie opnieuw te evalueren binnen hun duurzame beleggingsstrategie. Veel fondsen hebben investeringen in wapens uitgesloten, maar de recente geopolitieke ontwikkelingen wijzen op een veranderende wereldorde. De wereldwijde spanningen nemen toe en de veiligheidssituatie in Europa is fragieler dan ooit.

De Verenigde Staten, bijvoorbeeld, heroverwegen hun strategische allianties en voeren beleid dat invloed heeft op de veiligheid in Europa. Dit heeft geleid tot een hernieuwde discussie over de verdediging van Europa en de noodzaak om meer te investeren in eigen defensiecapaciteit. Vriend en vijand zijn het erover eens dat Europa zijn defensiecapaciteit moet versterken om democratische waarden en de internationale rechtsorde te beschermen.

Flexibiliteit

Een organisatie die ik zelf op het gebied van duurzaam beleggen over de laatste tien jaar heb geadviseerd en die een dynamisch duurzaamheidsbeleid in de praktijk brengt is DoubleDividend, een 'dedicated' vermogensbeheerder op het gebied van verantwoord beleggen in Nederland (<https://www.doubledividend.nl>). DoubleDividend kiest ervoor om niet via *trackers* of andere tussenpartijen te beleggen, maar doet dit direct in bedrijven. Door zelf te analyseren en te toetsen, kennen zij de bedrijven waarin ze investeren door en door.

DoubleDividend heeft recent aangegeven dat de toenemende geopolitieke onzekerheid het noodzakelijk maakt om hun strategie ten aanzien van defensiebedrijven te heroverwegen. Hierbij hanteren zij dezelfde strenge criteria, ze noemen het 'de Schijf van 5', voor duurzaamheid, bedrijfsmodel, management, balans en waardering. Dit stelt hen in staat om op een zorgvuldige en weloverwogen manier in de defensie-industrie te investeren, zonder concessies te doen aan hun lange termijn duurzaamheidsdoelen.

Dynamisch proces

Duurzaam beleggen is voor veel filantropische organisaties een pad dat zij serieus bewandelen, maar het is belangrijk om te weten waar je in belegt. Een dynamische benadering van duurzaamheid is noodzakelijk om mee te evolueren met de veranderende realiteit. Fondsen moeten de moed hebben om hun strategie periodiek te heroverwegen en daarbij flexibel in te spelen op nieuwe maatschappelijke en geopolitieke contexten. Alleen door deze dynamiek te omarmen, kunnen fondsen hun rol als verantwoordelijke investeerder vervullen zonder het grotere geheel uit het oog te verliezen.

Rien van Gendt is lid van de Redactieraad van Wereld van Filantropie.